Poštnina plačana.

Leto III., štev. 3 — V Ljubljani, sreda dne 4. januarja 1922 — Posamezna štev. 50 par • 2 K

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 240 K
mesečno . . . . . 20 „
za inozemstvo . . 600 „

Oglasi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . 4 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 3 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 72
Upravništvo: Prešernova ulica št. 54 Telefon št. 36.
Račun kr. pošt. ček. urada štev. 11.842.

Ljubljana, 3. januarja.

Razne konference se pečajo z urejevanjem sveta in odstranjevanjem raznih nasprotstev.

V Londonu sta se Anglija in Francija dogovorili, da se od novega leta dalje uračunava nemški promog po francoskih cenah (torej ne po manjvrednih markah). S tem dobe Francozi v letu 1922. od Nemčije premoga za poldrugo milijardo zlatih mark, prihodnji dve leti pa po petčetrt milijarde. Stroški renske okupacijske armade ne smejo presegati letnih 200 milijonov zlatih mark. Od poldruge milijarde zlatih mark, ki še ni razdeljena, dobi Anglija tretjino. Italija obdrži pri njej deponiranih 175 milijonov lir. Nemčija bo morala v letu 1922. plačati 15. januarja 125 milijonov zlatih mark, po toliko tudi 15. februarja, marca in aprila. S tem so dajatve za leto 1922. izčrpane in Nemčija bi morala dati le še nekatere sigurnosti, n. pr. omejitev tiskanja bankovcev.

To je skupni predlog Anglije in Francije za konferenco v Cannesu. Velik del francoske javnosti je sila nezadovoljen z londonskim dogovorom in hudo napada Brianda. Ponavljajo se glasovi, da se Briandov kabinet maje. Iz njega je izstopil tudi zunanji minister Filip Berthelot, ki je bil z Briandom diplomatični organizator solunske fronte in tudi na Koroškem naš iskren prijatelj. Berthelot je padel radi neke bančne afere. Njegov naslednik bo baje Peretti, zelo naklonjen Lahom.

Briand vidi, da Nemčija svojih obvez izpolnila ne bo. Sedaj skuša rešiti, kar se da. Pod pritiskom francoskega javnega mnenja pa izjavlja, da ne more popustiti in da se zlasti ne more odpovedati renski okupaciji. Njegov refren je zato: «Franciji se mora škoda povrniti, obnova omogočiti. Če so potrebne žrtve, naj se žrtvujejo drugi, mi smo se že dovolj.»

Pojavila se je misel gospodarske obnove cele Evrope. «S pomočjo in sodelovanjem vseh.» Rusija «ne sme pasti pod nemško organizatorno hegemonijo. Francija tudi mora sodelovati pri obnovi srednje in iztočne Evrope.» V Londonu se je sklenilo — razven zgoraj omenjenega reparacijskega dogovora — da naj **«francosko - angleška vzajemnost» brez Italije**, Belgije in drugih udeležencev izvede to evropsko obnovo. O tem bodo razpravljali v mestu Cannes, in Rathenau bo zavezникom na razpolago «za informacije». Poleg diplomatov se pogajajo in razpravljajo najuglednejši angleški in francoski finančniki. Italija to pot tudi ne more mnogo govoriti, ker ima doma čez glavo dela s štirimilijardnim polomom ene svojih največjih bank in z drugimi gospodarskimi težavami.

Konferenca v Cannesu ne bo prinesla pričakovanih rezultatov za evropsko obnovo. Mi vidimo na sebi, kako težavna je gospodarska obnova nam. Angleško - francoski načrt misli na organizacijo z 20 milijoni angleških funtov. Ta organizacija naj bi — s sodelovanjem Nemčije na račun reparacij — «delala» gospodarsko in politično z Rusijo, z nami, Romunijo, Češko, Nemčijo itd. Evropa bi se razdelila strogo na «zapad» in na «iztok», h kateremu bi prej ali slej pripadla tudi skrahirana Italija.

Toda o načinu, kako naj bi se organizirala takšna družba in kako bi ona delovala, ni jasnosti. Zato se v Franciji in v Angliji vzbudila uprav senzacijo novoletna izvajanja Beneševa, ki je o Rusiji in evropskem obnovitvenem problemu izjavil, (kakor je «Jutro» že poročalo):

«Svetovno obnovo moramo pričeti vsak pri sebi. Mednarodna organizacija je potrebna, toda prezgodnja. Potrebno nam je ustvarjanje pri nas doma «Delo in štedljivost». V zunanji politiki potrebujemo obnovo nekdanjih medsebojnih stikov, trgovske pogodbe potrpežljivo odpravljanje konfliktov, promet, odpravo izolacij. **S tem moramo šele ustvariti atmosfero, v kateri bo mogoče razpravljati o mednar. akciji.**»

Cannes ima svojo vrednost v tej smeri, preko nje ne. Slično je v Washingtonu, ki je dosegel pacifiški dogovor in omejitev težkih oklopnjač. Mnogo, toda nič več ko toliko. Kdor je pričakoval več, je sedaj razočaran.

Jugoslavija ima dobiti mnogo reparacijskih dajatev, rešiti se mora laškega pritiska, in najti mora doma sposobnih in treznih mož, ki bodo delali pod mednarodnim in narodnim vidikom, ne pa pod vidikom lokalnega strankarskega in osebnega sovraštva. **Potrpežljiva vztrajnost** naroda je edino sredstvo in osočje. Konsolidirana država, članica male antante, to je jedina naša politika.

Vprašanje ministra zunanjih zadev

VSE STRANKE ODKLANJAJO DR. NINČIĆA.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Želja radikalcev, da bi Pašić odložil zunanji portfelj in obdržal samo ministrsko predsedstvo, je bila v političnih krogih sprejeta zelo hladno, ker se domneva, da hočejo s tem radikalci paralizirati vpostavitev parlamentarnega odbora za zunanjo politiko. S kandidaturo dr. Ninčića niso nezadovoljni samo demokrati, ki so pokrenili vprašanje zunanjega odseka, ampak tudi večina radikalov, ki stoji na stališču, da dr. Ninčić ni storil ničesar v korist stranke in da tudi nima dosti diplomatičnih sposobnosti. Tudi ostale stranke so soglasne v tem oziru. Neki ugleden član muslimanskega bloka je izjavil danes vašemu poročevalcu, da muslimani odločno vztrajajo na ustanovitvi parlamentarnega odbora za zunanjo politiko, ker je z ozirom na naš zunanji položaj kontrola delovanja zunanjega ministrstva neobhodno potrebna. Tudi klub slovenskih samostojnih kmetov zavzema enako stališče. Demokrati bodo o imenovanju ministra za zunanje zadeve sklepali na svoji prvi klubovi seji.

Razprava o poslovniku narodne skupščine

VOLILNO NAČELO ZA ODSEKE. — ŠTEVILO IN PLAČA SKUPŠČINSKIH FUNKCIJONARJEV.

Beograd, 3. januarja. Danes dopoldne je odbor za poslovnik razpravljal o nadaljnjih točkah poslovnika za zakonodajno skupščino. Na dnevnem redu so bile odredbe, ki regulirajo vprašanje skupščinskih odborov, kakor n. pr. odbora za prošnje in pritožbe, verifikacijskega, imunitetnega in finančnega odbora. Radikalci, posebno dr. Markovič so se sklicevali na običaj angleškega parlamenta in zahtevali, da se favorizira večina, tako da dobi polovico plus dva člana od celokupnega števila članov odbora. Dr. Markoviča so podpirali tudi drugi člani radikalnega kluba. Temu predlogu so se protivili delegati drugih strank, ki so stali na stališču, da se mora v novi poslovnik sprejeti načelo proporcionalnega sistema, in ker so ostali pri tem svojem mnenju, se je to vprašanje odgodilo, da se razpravlja po pravoslavnih praznikih. Pač pa se je zabeležilo v zapisniku, da je bila večina odbora za proporcionalni sistem pri volitvah v odbore. Radikalci so zahtevali, da bi njihov predlog obveljal vsaj za verifikacijski odbor.

Dalje je odbor razpravljal o predsedništvu zakonodajne skupščine. Odbor se je strinjal v tem, da naj ima zakonodajna skupščina po novem poslovniku dva podpredsednika, ne pa tri kakor do sedaj. Plača za podpredsednika se je določila na 1500 Din. mesečno razen poslaniških dnevnic. Glede tajnikov se je sklenilo, da se njihovo število zmanjša od devetih na štiri s plačo 1200 Din. mesečno razen dnevnic. Glede plače predsednika so zahtevali demokrati, da naj se zenači s plačo ministrskega predsednika, in sicer naj znaša 9000 Din. mesečno. Zemljoradniki so zahtevali, da naj ostane ta vsota neizpremenjena, radikalci pa so predlagali, da naj bo enaka poslaniškim dnevnicam, dočim so muslimani predlagali, da naj dobi predsednik razen dnevnic mesečno 6000 Din. Ker se odbor ni mogel zediniti, se je razprava o tem odgodila na jutri dopoldne.

Novi vojni minister

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Ministrski predsednik Pašić je dopoldne predložil kralju v podpis ukaz o imenovanju generala Miloša Vašića, komandanta I. armije v Novem Sadu, za vojnega ministra. Vojni minister prispe najbrže že jutri v Beograd, da položi prisego in prevzame svoje posle.

Delo v ministrstvih

Beograd, 3. januarja. Ministrstvo za poljedelstvo in vode je poslalo vsem ribiškim zadrugam načrt o zakonu o ribolovu, da ga prouče. — Ministrstvo za socialno politiko je izdalo nov pravilnik o aprovizaciji pasivnih krajev. — Uprava državnih monopolov je sklenila, da se vsem monopolskim delavcem v državi izenačijo draginjske doklade. — V ministrstvu za agrarno reformo se bo izdelala celokupna statistika koloniziranih dobrovoljcev v državi. — V prometnem ministrstvu so se določili delegati, ki bodo dne 10. januarja odpotovali v Nizzo, da prisostvujejo mednarodni železniški konferenci, ki bo dne 16. januarja.

RAZPRAVA O DRŽAVNEM SVETU

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Pododbor za razpravo zakonov o državnem svetu in o upravnih sodnijah je na svoji današnji seji sprejel čl. 11. brez spremembe. Člen 12. pa se glasi po sedanji premembi tako-le: Člani državnega sveta in upravnih sodnij imajo glede stalnosti in nepremestljivosti iste pravice kakor člani kasacijske sodnije. Dalje so bili sprejeti tudi čl. 13., 14., 15. in 16. brez sprememb.

MINISTER PRIBIČEVIĆ V AVDIJENCI.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Danes popoldne je bil sprejet od kralja v avdijenci minister prosvete, Svetozar Pribičević.

SPREJEMI PRI PAŠIĆU.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Polkovnik Jurišić, naš novi vojaški ataše v Rimu, je bil danes sprejet od ministrskega predsednika Pašića. Takoj nato je posetil Pašića angleški poslanik Young.

SODNIJI IZROČENI KOMUNISTI

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Včeraj sta bila oddana v zapore tukajšnjega sodišča bivša komunistična poslanca Triša Kaclerović in Kosta Novaković; aretiran je bil tudi trgovski agent Pupić.

ZITA NA POTU V ŠVICO.

Lizbona, 3. januarja. Bivša cesarica Zita odpotuje jutri iz Funchala v Švico.

Omejitev železniškega prometa?

Zagreb, 3. januarja. (Izv.) Današnji «Večer» javlja iz Beograda alarmantno vest, da se bo od danes naprej zaradi pomanjkanja premoga železniški promet omejil na minimum, na nekaterih progah pa sploh popolnoma ustavil. V Srbiji je ponekod promet že več dni ustavljen, drugod pa se bo zopet reduciral. Pomočnik ministra saobračaja, Savo Jelić, je stavil baje svoje mesto na razpolago, češ da ne more prevzeti odgovornosti za restrinkcijo prometa.

TRGOVINSKA POGODBA Z NEMČIJO.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Trgovinska pogodba naše države z Nemčijo je predložena zakonodajni skupščini v ratifikacijo. Skupščina bo o tem sklepala na eni prvih sej po pravoslavnih praznikih.

UGODNA ANGLEŠKA SODBA O NAŠI TRGOVINI.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Načelnik oddelka za zunanjo trgovino v britanskem trgovinskem ministrstvu, g. Horton, se mudi v Beogradu in je konferiral tekom zadnjih dni opetovano z našimi trgovskimi in industrijskimi krogi o vprašanju moratorija za povojne dolgove naših trgovcev in industrijalcev v inozemstvu. Izjavil je, da so naši trgovski krogi naredili nanj vtis solidnega trgovskega sveta, ki ga bo toplo priporočal angleški pažnji.

KOMUNISTIČNI ATENTATORJI PROSIJO ZA ODGODITEV SODNE RAZPRAVE.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Zaradi atentata na regenta, sedanjega kralja Aleksandra, obtoženi komunisti so po pregledu obtežilnega materijala popolnoma izpremenili svoje stališče. Dočim so poprej zahtevali, da pridejo čimprej pred sodišče, so prosili sedaj za odgoditev procesa, ker hočejo počakati, ali bo bivši komunistični poslanec in šef kluba Triša Kaclerović, ki je bil pred kratkim aretiran in katerega so si izbrali za glavnega zagovornika, izpuščen ali pa tudi obtožen. Komunisti so namreč prepričani, da bo izpuščen. Poleg Kaclerovića so proglasili zaprti komunisti za svoje zagovornike naslednje odvetnike: Milorada Pantića iz Skoplja, Milovana Tadića iz Užiča, Božo Popovića, Uglješa Jovanovića, Svetislava Grebenca, Pavla Todorovića, Arzena Stamenkovića, Dragiša Vasića, Ljubo Jezdića in Rajka Jovanovića, vsi iz Beograda. Razprava proti obtoženim zarotnikom se prične najbrže v prvi polovici januarja.

Pogoji za obnovitev trgovskih pogajanj z Italijo

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Povodom pisanja italijanskega časopisja glede obnovitve pogajanj o trgovski pogodbi med Jugoslavijo in Italijo in povodom tozadevnega vprašanja italijanskega poslanika v Beogradu je dobil vaš dopisnik na kompetentnem mestu kategorično izjavo, da se pogajanja ne bodo prej obnovila, dokler Italija ne evakuira tretje cone v Dalmaciji, in odpokliče svojih ladij iz jugoslovanskih luk in sploh ne izvrši vseh obveznost rapalske pogodbe. Tudi pogodba o ribolovu se ne bo prej ratificirala.

Program medzavezniške konference v Cannesu

Milan, 3. januarja. (Izv.) Jutri se bodo začela zavezniška posvetovanja v Cannesu. Lloyd George se že dalje časa mudi tamkaj, Briand pa je v spremstvu Loucheurja in Larocha odpotoval tja danes. V Cannes je odpotoval danes tudi tajnik poslaniške konference Masigli. Italijanska ministra Bonomi in Della Torretta pa se odpeljeta k posvetovanjem jutri.

V prvi vrsti se bo razpravljalo v Cannesu o nemški odškodnini in sicer o obrokih, ki zapadeta dne 15. januarja in 15. februarja. Zdi se, da bo Francija na konferenci nekoliko popustila od svojega intransigentnega stališča v vprašanju nemških reparacij, zakaj danes preti Nemčiji bankerot, ki bi imel za Evropo silno neljube posledice. Francosko časopisje je že začelo pripravljati javnost na popuščanje vlade v tem vprašanju in «Matin» piše, da namerava Francija v Cannesu popustiti pri obrokih za januar in februar od 20 — 25 odst., da pa zahteva zavezniško nadzorstvo nad nemškimi financami in posebno kontrolno komisijo za nemško državno banko.

Poleg tega se bo v Cannesu govorilo tudi o vzpostavitvi Rusije, o olajšanju mednarodne izmenjave blaga, o pospeševanju prometa in o drugih vprašanjih, ki se tičejo obnove Evrope. Vsa ta vprašanja pa so v bistvu precej sekundarnega pomena. V Cannesu se bo enostavno vršilo zborovanje upnikov Nemčije in se bo uveljavilo eno izmed obeh stališč napram Nemčiji: ali angleško ali francosko.

Pariz, 3. jan. Kakor javlja «Temps», bosta Briand in Lloyd George imela v sredo in v četrtek v Cannesu predposvetovanja. Oficielno zasedanje vrhovnega sveta se otvori v petek dne 6. jan.

Pred krizo na Bolgarskem?

Beograd, 3. januarja. (Izv.) **Ker je veleposlaniška konferenca v Parizu odločila, da se mora redukcija bolgarske vojske v zmislu mirovne pogodbe izvršiti do dne 5. januarja, vlada v sofijskih političnih krogih velika kriza in ni izključeno, da pride do novega političnega preobrata.**

Masaryk potuje v Pariz

Praga, 3. januarja. «Tribuna» piše, da se bo posvetovalo o potovanju predsednika Masaryka v Pariz po povratku ministrskega predsednika dr. Beneša iz Karpatske Rusije, ki se bo menda udeležil potovanja. Kakor doznava list, je predsednik pretekli četrtek prejel povabilo predsednika francoske republike.

OSNOVANJE CERKVENIH OBČIN NA ČEŠKEM.

Prvi korak k ločitvi cerkve od države.

Praga, 3. januarja. «Prager Tagblatt» poroča: Kot začetek akcije za ločitev cerkve od države, se pripravlja na naučnem ministrstvu zakon, po katerem se ustanove samostojne cerkvene občine. Kot vzgledi bodo služile judovske verske občine. Končno se pripravlja zakon, ki predvideva uporabljanje cerkev po takozvani simulatni cerkvi.

AVSTRIJSKO-ČEŠKA KREDITNA POGAJANJA.

Praga, 2. januarja. (Izv.) Član češkosl. misije, ki se pogaja z Avstrijo za sklep finančne pogodbe, je izjavil novinarjem: Pogodba se ne sklene poprej kakor prihodnji mesec. Preden bo dovolila Češkoslovaška Avstriji večji kredit, bo počakala, kakšen kredit bo nakazala Avstriji finančna komisija zveze narodov, ker hoče vedeti, koliko jamstva bo ta zahtevala od Avstrije za dovoljen kredit.

NEMIRI V INDIJI.

Pariz, 2. januarja. (Izv.) Iz Kalkute poročajo: Zadnje dni je bilo tukaj aretiranih nad 3500 oseb, od teh 700 na predvečer prihoda angleškega prestolonaslednika princa Waleškega v Kalkuto.

London, 2. januarja. Po vesti iz Rohtaka v indijski provinci Punjab je tamkaj vsled aretacij domačinov prišlo do nemirov. Štiri osebe so bile usmrčene, več pa je ranjenih. Za vzpostavitev reda so bile poklicane čete.

POLJSKO-MADŽARSKA GOSPODARSKA POGODBA.

Budimpešta, 3. januarja. (Izv.) Ministrstvo zunanjih zadev pripravlja novo gospodarsko pogodbo s Poljsko ker stara poteče 31. januarja.

VODJA AMERIŠKE REPUBLIKANSKE STRANKE UMRL.

Pariz, 2. januarja. (Izv.) Pariška izdaja «Newyork - Heralda» poroča iz Washingtona: Tukaj je danes umrl vodja republikanske stranke senator Penrose.

Angleški obnovitveni načrt

Pariz, 3. januarja. (Izv.) Sir Robert Kimberley razlaga v «Echo de Paris» načrt za gospodarsko obnovo Evrope, ki so ga izdelali angleški delegati za predvideno obnovitveno konferenco. Glavna načela tega načrta zahtevajo, da se ustanovi mednarodno združenje, v katerem bi bili zastopani industrijski, finančni in trgovinski krogi Anglije, Francije, Belgije, Italije, Rumunije in morda tudi Jugoslavije, Poljske, Grške, Avstrije in Nemčije. Ta organizacija bi imela nalogo, olajšati mednarodno izmenjavo blaga ter pospešiti zahtevo surovin in manufaktur. Organizacija bi imela tudi nalogo vršiti kontrolo nad prometom in uporabo vsega blaga.

Napetost med Rusijo in Finsko

Moskva, 3. januarja. Finski železničarji so dobili naročilo, naj pripravijo vse nove tovorne vagone na gotovih postajah. Rezervnim častnikom je bilo ukazano, naj bodo pripravljeni, da na prvi poziv odidejo pod orožje. Obmejne straže so se ojačile in na mejo so bili poslani novi prostovoljski oddelki.

Kopenhagen, 3. januarja. (Izv.) Politični položaj med Rusijo in Finsko je vedno bolj napet. Ruska vlada koncentrira veliko število čet na finski meji.

PROTIHABSBURŠKI VLADNI BLOK NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 3. januarja. (Izv.) Huda ofenziva karlistov proti Bethlenovemu kabinetu je združila Habsburgovcem sovražne elemente v zvezo, s katero se sedaj pogaja ministrski predsednik v svrho ustanovitve enotne vladne stranke, ki bo imela na programu kot eno izmed prvih točk uveljavljenje zakona glede detronizacije Karla.

SPREMEMBA POLITIČNEGA KURZA NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 3. januarja. (Izv.) Vsled pogajanj vlade s socijalisti je bila izdana cela vrsta liberalnih odredb. Zastopnik socijalnih demokratov, Payer, je izjavil, da bo socijalistična stranka stopila iz svoje dosedanje rezerve ter se aktivno udeležila prihodnjih volitev v narodno skupščino.

MADŽARSKI KARLISTI SE IZPUSTE NA SVOBODO?

Budimpešta, 3. januarja. (Izv.) Budimpeštanski sodni senat je sklenil izpustiti na svobodo zaprte karliste: Štefana Rakovskega proti kavciji 300.000 K, drja. Gratza proti kavciji 500.000 K, Schmitzlerja proti kavciji 200.000 K in drja. Sigraya proti kavciji milijon kron. Ker se je državni pravnik temu sklepu upri, pride stvar pred vrhovno sodišče. Če to privoli, bodo imenovani takoj izpuščeni iz zapora.

JUBILEJ NEMŠKEGA DNEVNIKA.

München, 3. januarja. (Izv.) «Münchener Neueste Nachrichten» so praznovale včeraj 175letnico svojega obstoja.

Poslanik Vošnjak o šibeniškem incidentu

Naš poslanik v Pragi dr. Bogumil Vošnjak je izjavil uredniku «Bohemie» o konfliktu med Jugoslavijo in Italijo sledeče:

Mi ne moremo ničesar drugega storiti, nego se postaviti strogo na stališče mirovnih pogodb. Predvsem pa želimo, da Italija takozvano tretjo cono že vendar enkrat evakuira. To je predpogoj za sklenitev trgovinske pogodbe z Italijo in za ustvarjenje normalnih odnošajev.

Kar se tiče reškega vprašanja, Jugoslavija tako dolgo na Reko ne bo poslala svojega zastopnika, dokler se ne izvede evakuacija tretje cone.

Glede ultimata, poslanega baje od italijanskega konzula v Šibeniku na dalmatinsko namestništvo, ki ni nič drugega nego organ ministrstva notranjih zadev, ne moremo dati točnega poročila, ker gre za stvar, ki spada v kompetenco ministrstva notranjih zadev. Po poročilih, ki sem jih doslej sprejel, ne morem sklepati, da bi korak italijanskega konzula v Šibeniku imel kak ultimativni karakter. Gosp. poslanik je nato v zvezi s temi dogodki prešel na delovanje fašistov in na črnogorsko vprašanje ter rekel: Zdi se, da fašisti izkoriščajo v svoje namene nacijonalne borbe v Primorju ter nastopajo proti jugoslovanskemu življu. Beogradska vlada je tozadevno že često intervenirala, ter skuša vse spore z Italijo rešiti mirnim potom. Italijanska javnost pa si nikakor ne sme domišljati, da obstoje v vprašanjih zunanje politike v naši državi kake diference. V problemih zunanje politike ni pri nas nobene razlike med srbskim, hrvatskim ali slovenskim stališčem. Naše javno mišljenje ne more pojmiti, da smatrajo v Italiji Jadransko morje kot — mare clausum.

Četrta zima v Sovjetski Rusiji

Znani angleški novinar G. Ercole je poslal iz Rusije objektivno poročilo o svojih opazovanjih. Slika, ki jo podaja pod živim vtisom svojih potovanj je mučna vsakemu človeku. Ona Rusija, ki je bila nekoč ponosna na svoje posebnosti, se sedaj razlikuje od zapada le po groznem siromaštvu. Vasi so skoraj docela izumrle, a prebivalci, ki so ostali v njih, so lačni in nagi ter se ne brigajo za politično življenje, ki se je ohranilo le še v mestih. Moskva je že močno rešena onih ovir, ki so bile na poti normalnemu razvoju. Mnogo tujcev hodi po mestu v celih oblekah. Močno se razlikujejo od raztrganih domačinov, ki trpe veliko pomanjkanje — saj velja en dolar nad 150.000 rubljev — in domačih proizvodov je zelo malo.

Odprta skladišča nudijo skoro sama živila, a cene so neznosne. Prej 25 rubljev je sedaj 700.000, bela kava 10.000, mačka 8 do 12000 rubljev. V ostalem vlada v Moskvi red. Razsvetljava je obilnejša kot v zapadnih mestih, gledališča uprizarjajo izbrane programe. Brzovlak hodi iz Moskve v Petrograd 14 ur.

Petrograd se je močno izpremenil. Hoteli so uradna poslopja ali pa vzgojevališča, ceste prazne, v pristanišču vlaki iz inozemstva, napolnjeni z živili. Gledališča so vedno dobro obiskana. Inteligenca se vede umerjeno, ljudstvo je zelo prijazno tudi napram tujcem, ki jih razlikujejo po smotkah ali čem drugem ter jih tako imenujejo s svojimi imeni. Poznati je, da Rusi pozdravljajo pričakovano vzpostavitev stikov z zapadom in pričakujejo od tam zadnje rešitve.

Nova porodnišnica v Ljubljani

Oktobra meseca je poročalo «Jutro», da je ministrski svet dovolil potrebne kredite za nakup posestva Kranjske hranilnce, ki leži v Ljubljani na Stari poti in na katerem stoji poslopje azila za onemogle. To posestvo s poslopjem vred naj bi služilo namenom nove, nujno potrebne porodnišnice.

Z novim letom 1922 preide posestvo s poslopjem vred v last države, odnosno Zdravstvenega odseka za Slovenijo. Odslej naprej naj služi svojemu novemu namenu.

To dejstvo je dalekosežnega pomena. V naših razdrapanih zdravstvenih sanitarnih razmerah, o katerih govorimo zdravniki in lajiki z nekakim fatalizmom, češ da se ne moremo uspešno bojevati proti zlim posledicam vojnih in povojnih let, pomenja ta fakt prvi večji in energičnejši korak k izlečenju ljudskega zdravja. Kar se je doslej naredilo na zdravstvenem polju, je moglo biti samo mašilo za vrzeli, ki so nastale za časa vojne in za časa prevrata, vse dosedanje delo je imelo samo namen, zabraniti propadanje naše sanitete. To delo je bilo sicer ogromno, toda laiku, ki ni videl velike zdravstvene nevarnosti, ni mogoče pokazati sijajnih, pompoznih uspehov.

Usanovitev nove porodnišnice je dejstvo, ki naj inavgurira sistematično delo za našo zdravstveno renesanso!

Prav je, da se je začelo novo ustvarjajoče delo ravno na onem polju, na katerem je bila Slovenija doslej najslabše preskrbljena — na polju zaščite materinstva in novorojenčkov. Našim ženam, ki v mukah in trpljenju, v pomanjkanju in preganjanju grade s sadovi svojih teles narodno in državno bodočnost, bodi posvečena prva in največja skrb!

Pri nas doslej nismo v zadostni meri poznali dolžnosti, katere ima družba v moralnem in socialnem pogledu napram *neporojenim*. Da take dolžnosti eksistirajo, izvemo le poredkoma, in sicer navadno le izpred sodnega dvora (detomori splavi). Pri nas se še ni udomačilo prepričanje, da ima resne in svete dolžnosti tudi napram onim, ki jih šele pričakujemo, ki morda niso še niti spočeti. Med drugim imamo pri nas tako ogromno število mrtvorojencev, da se opravičeno zgraža dr. A. B. v Času. Zakaj nismo poskrbeli zanje tačas ko je bilo še mogoče? Zdi se da nas zadeva velik del krivde na njihovi izgubi, ker smo zanemarjali svoje dolžnosti napram njim, oziroma napram njihovim materam.

Nadalje je pri nas jako velika umrljivost otrok med porodom in v prvih dneh po porodu. Tudi v tem oziru bo treba zastaviti vse sile, da se reši vsako bitje.

Vse premalo se je doslej pri nas delalo na tem polju. Matere smo prepuščali človekoljubnim, a neizkušenim rokam starih sorodnic in dobrih sosed, novorojenčke smo izročali v oskrbo dobrih tetk in starih mamic.

Naloga nove porodnišnice bo, da vzame v zaščito in oskrbo žene v vseh ozirih, ki se tičejo njenega materinstva, da se pobriga za nespočeti in neporojeni naraščaj in da se zavzame za novorojenčke. Naravno je, da se ta velika naloga ne da vršiti samo s sredstvi medicine. Treba bo, da se v to svrho izrabijo tudi vsa socialna sredstva. Med temi socialnimi sredstvi bi bilo imenovati kot eno glavnih: poduk žena in deklet v vseh vprašanjih, tičočih se njihovega materinskega poklica.

V smislu velikih starodavnih ruskih porodnišnic mora nova porodnišnica postati socialno-medicinski institut, mora postati ognjišče, okoli katerega se bo koncentriralo širokopotezno delo za slovensko materinstvo.

Vse to delo je treba postaviti na solidno znanstveno podlago. Naloga porodnišnice ne sme biti samo praktična, marveč tudi teoretična. Poučevanje dednosti, evgenike, socialne patologije itd. bo dalo trdno podlago za uspešno praktično delo v korist mater in novorojenčkov.

Vsem tem velikim nalogam sedanja porodnišnica v splošni bolnici v Ljubljani že dolgo ni bila več kos; o tem sem nekoliko več povedal v lanski «Nivi». Pa tudi novo pridobljeno poslopje nekdanjega azila na Stari poti za vse te naloge ne bo dovolj prostorno. Treba bo precej adapacij in dozidav, treba bo žrtvovati še veliko denarja in truda, da se ustanovi porodnišnica, kakršno naše ženstvo zasluži in kakršno smo dolžni dati materam in novorojenčkom. Otresti se moramo starega nazora, da zadostuje dati porodnici streho nad glavo in rjuho pod telo. Najboljše je za porodnico komaj dovolj dobro.

Nočem navajati za vzgled podobne institute, kakršne imajo Nemci in drugi narodi, naj opomnim le, da je imel naš sosed Celovec že leta 1899. porodnišnico, v kateri je bilo za 330 letnih porodov na razpolago 63 postelj. Pri nas pa v Ljubljani, v stolnem mestu velike pokrajine in kulturnem centru Slovenije, je bilo v letu tisoč dvesto in enaindvajsetem za 867 porodov le 44 postelj brez vseh stranskih prostorov.

Prepričan sem, da bo vlada vkljub težkočam našla potrebna sredstva za dozidavo in razširjavo nove porodnišnice. Kapital, ki se naloži v novo porodnišnico, ni mrtev — njegove obresti bodo zdrave za življenje sposobne žene in zdravi, za bodočnost naše države upapolni novorojenčki.

Slovenskim materam in slovenskim novorojenčkom je država poklonila za novo leto 1922. dragoceno novoletno darilo: temelj nove porodnišnice. Do novega leta 1923. naj država omogoči otvoritev moderne, vsem zahtevam sedanjosti odgovarjajoče porodnišnice. Z.

Politične beležke

+ **Najvažnejša naloga Jugoslavije v letu 1922.** V članku, ki ga objavlja «Prager Presse» v svoji novoletni številki, razpravlja naš poslanik dr. Bogumil Vošnjak o najvažnejši nalogi, ki čaka Jugoslavijo v novem letu 1922. Ta naloga obstoji v tem, da se izvede ustava in da se država razdeli na oblasti. Pri tem se bodo seveda upoštevale socijalne in ekonomske razmere, ne bo se pa mogelo ozirati na zgodovinski razvoj. Razdelitev na oblasti se izvrši v svrho, da se čim bolj omogoči udejstvovanje lokalne samouprave. Glavna mesta teh oblasti bodo po francoskem vzorcu kulturna in ekonomska središča in sigurno je, da bo poleg Beograda tudi Zagreb imel važno pozicijo. Tudi druga središča kakor n. pr. Ljubljana, Sarajevo, Novi Sad, Subotica, Skoplje in Dubrovnik bodo služila svrhi, da se krepkeje individualizirajo tamkajšnje oblasti. Ta središča bodo v prvi vrsti služila razvoju jugoslovanskega bogastva in blagostanja.

+ **«Times» o šibeniškem dogodku.** Dunajski dopisnik «Timesa» je poslal svojemu listu obširen in objektiven izveštaj o šibeniškem incidentu; a list sam je dodal na temelju svojih informacij komentar, v katerem ugotavlja, da je za obe državi nemili dogodek provzročila prisotnost italijanskih ladij v jugoslovanskih pristaniščih in da je pa ta prisotnost le dokaz italijanske nacijonalistične trdoglavosti. List dalje trdi, da so bili ti dogodki nevarnejši, nego se je to zdelo na prvi pogled. Italija je poslala v dalmatinske vode svoje ladje, a Jugoslavija je bila pripravljena na odpor. K sreči je italijanska vlada še o pravem času uvidela, da taki incidenti izzivajo usodne posledice, zato je takoj poskusila celo zadevo omiliti, kar se ji je deloma posrečilo, ker je prevzela del odgovornosti za Šibenik na sebe.

+ **Nove politične dogodke** napoveduje Peskov organ «Jugoslavija». Glavni krivci so demokrati, ki so tako breznačelni, da mislijo, da ustava na papirju ne zadostuje, temveč da jo je treba izvesti do konca. Radikalci so se jim kot izkušeni politični misleci postavili po robu. Proti ministru notranjih zadev Davidoviću (recte Marinkoviću) so se dvignili odlični voditelji srbskih samostalcev (stranke, ki ne eksistira več) Milan Grol in Boža Marković, nadalje hrvatski demokratski poslanec Milan Roje. Končno je izstopil iz demokratske stranke dr. Tuškalović (morda je to naš stari prijatelj dr. Šuškalović?) in pripravlja se izstop cele skupine srbskih demokratskih političarjev. K vsemu temu prihajajo «Jugoslaviji» iz vseh delov države še druge vznemirljive vesti in napoveduje se ji Protićev kabinet. Gosp. Pesek vidi razpad demokratske stranke in smatra, da bi bilo najbolje, ako bi se okrog ljudi, ki še niso kompromitirani (torej okrog njega in njegovih najožjih) zbrali zdravi napredni krogi v veliko stranko Jugoslavije — Peskov organ se je šele z včerajšnjim uvodnikom dvignil na višino pravega svetovnega lista.

+ **Vesti o Pašićevem potovanju v Prago in na Dunaj** «Jutro» je nedavno objavilo informacijo iz Prage, da se tamkaj pričakuje sestanek g. Pašića z g. Benešom. Govorilo se je takrat, da se g. Pašić ustavi na potu tudi na Dunaju. Naša informacija je prešla potem v češko in avstrijsko časopisje in tudi v naše domače liste. Sedaj javlja beograjsko «Vreme» z Dunaja, da tam še ni nič oficijelnega znano. Dunajske službene kroge bi Pašićev obisk jako razveselil, ker bi pripomogel k utesnitvi dobrih odnošajev, ki vladajo med obema državama.

+ **Istrani proti Hrvatskemu bloku.** Pred nekoliko dnevi smo poročali o zborovanju hrvatskih Primorcev na Sušaku, kjer so z ogorčenimi besedami obsodili protinarodno in protidržavno politiko «Hrvatskega bloka». Te dni se je zopet vršila v Kastvu impozantna skupščina Istranov. Vsi govorniki so ostro napadali politiko «Hrvatskega bloka» in zlasti obsojali svojega sorojaka Istrana Laginjo, ki je sokriv razorne blokaške politike. Veliko odobravanje je izzvala izjava starega narodneg borca Vjekoslav Spinčića, ki je, dasi član zajednice, obsojal politiko bloka, ki je le orožje v rokah naših zunanjih sovražnikov. Pozval je vse navzoče, naj pogledajo na zasužnjeno Istro, pa bodo vedeli takoj, da Istranu ni mesta v bloku. Koncem svojega govora je Spinčić izjavil, da izstopa iz «Hrvatske zajednice», ker ne more biti pristaš stranke, v kateri se nahajata Radić in Košutić. — Skupščina je sprejela nato obširno resolucijo za narodno in državno edinstvo in ostro obsodila politiko Hrvatskega bloka, ker je protinarodna in protidržavna.

+ **Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno?** Na to naše vprašanje odgovarja tudi Peskova «Jugoslavija», z željo, da se «Jutro» stegne. Odgovor Peskovega lista je vredno dopolnilo k onima dvema anonimnima dopisoma, ki so nam došli bržčas iz istega vira, kakor je članek «Jugoslavije». Med onimi, ki se udeležujejo odgovorov na naše vprašanje, in med Peskovci je pač razlika. Naši bralci nam odgovarjajo, da je Jugoslaviji najbolj potrebno jedinstvo, treznost, ideali, razum, delo itd. Peskovci pa pravijo, da je najbolj potrebno sovraštvo, hujskanje in «da izgine list, ki je stavil vprašanje». To brozgo prodaja gosp. Pesek Slovencem za 48 kron na mesec in obljublja, da ostane tudi v novem letu sam sebi zvest. Dober tek!

+ **Zborovanje so imeli Slomškarji.** «Slovenec» pravi, da «vkljub eri persekucij». (Glej no! To je pa res korajža!) — Sicer je pa bilo zborovanje pičlo obiskano, in še temu pravi «Slovenec»: «Nepričakovana življenjska sila.» Krona vsega zborovanja je bilo dr. Pečjakovo predavanje «o večnostni ideji». O cerkljanski razpravi se je pa zborovanju «Slomškarjev» živahno razpravljalo. Večina se je strinjala z nastopom kaplana Turka. V pozni uri je bil stavljen predlog, da postani Turk častni član Slomškarjev. Ne vemo, kako se je potem zadeva še dalje razvila. Vsekakor je bil uspeh zelo lep, v kolikor smemo verjeti «Slovencu», ki je gotovo dobro informiran.

+ **«Naprej»** izhaja z novim letom kot glasilo novoujedinjene «Socijalistične stranke Jugoslavije». Zunanja oblika je skrčena na polovico. S tem se prihrani bralcem, kakor pravi «Naprej» v uvodniku, dnevno 166 ur časa, ker ne bo nič več nepotrebnih notic. Ta izgovor je nekoliko neprijeten. Tudi na trboveljskem zboru SSJ ni imela posebne sreče. Sedaj, ko imajo ujedinjeni socijalisti tako lep program, moramo le reči: Škoda! «Naprej» je bil včasih zelo zabaven. Sedaj smo pa navezani le na Peskov list in pa na Štefanoviča. Želimo, da se «Napreju» zdravje kmalu izboljša.

+ **Za odpravo oblasti se sedaj izreka «Slov. Narod».** Meni, da jih sploh treba ni. «Naj bodo občine, okrajni in okrožni zastopi. Oblasti z velikimi župani naj izginejo iz razgovora.» «Ako bodemo imeli občine, okrajne in okrožne zastope, bomo izhajali z dosedanjimi močmi in morda še teh vseh ne bo treba.» Menimo, da je to mišljenje pogrešeno. Le pod popolnim upravnim centralizmom bi bila mogoča razdelitev na okrožja brez višje oblastne organizacije.

Po svetu

— **Gospodarska konferenca v Cannesu.** Dne 1. januarja se je pričelo razpravljanje antantinih strokovnjakov za gospodarsko obnovo Evrope. Angleška delegacija šteje 11, francoska 11, italijanska 9 in belgijska 4 člane. Voditelj francoske delegacije, Loucher, je priredil obed v počastitev angleških zastopnikov. Laški in belgijski delegati k obedu niso bili povabljeni. Konference se udeleže tudi ministrski predsedniki in zunanji ministri antante. Došla sta tudi poslanik Zedinjenih držav in maršal Foch.

— **Boji med fašisti in komunisti v Italiji.** V Mantovi so napadli komunisti pijane fašiste, ki so prišli iz gostilne. Dva 18letna fašista sta obležala na ulici, a ostali so pobegnili, ker v Mantovi ne manjka njihovih nasprotnikov. Tudi v Rimu je bil napaden in ranjen neki fašist, a napadalec je ostal neznan. Fašisti so zasledili nekega komunista, ko se je prerekal z nekim delavcem, ki je prestopil k fašistom. V neki prodajalnici sadja so ga dohiteli in ga ubili z udarci in streli iz samokresov. Fašistovski listi opažajo, da komunistični odpor močno narašča in očitajo komunistom, da se poslužujejo zased.

— **Stavka železničarjev v Berlinu.** Kljub temu, da se je dosegel med vlado in stavkujočimi železničarji sporazum in so se ti obvezali vzpostaviti promet, traja stavka še vedno, ker ovirajo vzpostavitev dela komunistične železničarske organizacije, ki s sporazumom niso zadovoljne in vladi ne zaupajo. Včeraj in danes ni bilo nobenega blagovnega prometa in tudi osebni vlaki so odhajali neredno, nekateri, ki vozijo na krajših progah, sploh niso odšli. Na raznih kolodvorih se vrše incidenti in policija ima mnogo dela. V pondeljek dopoldne so se železničarji večinoma že vrnili na delo, vendar na še ne vozijo vsi vlaki. Ker so se vsled stavke zakasnele dobave koksa in premoga Franciji, je precej verjetno, da bo francoska vlada v kratkem intervenirala v Berlinu, če se položaj ne izboljša.

Prosveta

NAR. GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

Drama.

Sreda 4. jan.: «Peterčkove poslednje sanje. C.
Četrtek, 5. jan.: «Roza Berndova». D.

Opera.

Sreda, 4. jan.: «Werther». A.
Četrtek, 5. jan.: «Faust». Izv.

•

Opozarjamo cenj. občinstvo še enkrat na današnji koncert v dvorani Filharmonične družbe!

Iz pisarne ljubljanske opere. «Faust», novo naštudiran, se uprizori v četrtek dne 5. t. m. v operi v korist Udruženja gledaliških igralcev. Opozarjamo, da naročila vstopnic sprejema Udruženje gledaliških igralcev, dramsko gledališče od 3. do 5. popoldan.

Naša opera in novitete. Prva operna noviteta po novem letu bo obenem slovenska premiera, Rista Savina glasbena pantonima «Plesna legenda», ki se bo dala enkrat v februarju. Na izrecno željo skladateljevo jo bo dirigiral g. Blatka. Mascagnijevo «Kavalerijo», ki se bo dajala obenem s «Plesno legendo», bo naštudiral g. Neffat, dočim bo dirigiral g. Rukavina Charpenterjevo «Louiso», ki se uprizori enkrat spomladi.

Še o ljubljanski operi. Baje se naša tenorja gg. Drvota in Kovač pogajata z upravo zagrebškega kazališta za angažma, zakaj, ne vemo. Baje g. Betetta letos ne bo k nam, ker je iz raznih razlogov baje uprava ... itd., dočim je on na podlagi pogodbe z našo upravo, katero je imel baje v žepu, baje že odpovedal gori na Dunaju. Tukajle je cela vrsta teh «baje». Dovolili bi si pozvati našo gledališko upravo naj malo posveti v to mistično temo kjer nekaj absolutno ne more biti v redu.

Dve reminiscenci. Ob priliki prvega slovenskega koncerta v dvorani Filharmonične družbe v Ljubljani naj nam bo dovoljeno opozorti na sledeči dve reminiscenci, ki sta v ozki zvezi s to dvorano. Ravnokar bo minilo 30 let, odkar je nastopil v tej dvorani Matej Hubad s pevskim zborom Glasbene Matice in izvajal povsem slovenski ozroma slovanski program. Kmalu nato pa so se Slovencem zaprla vrata te dvorane, kajti premoč v bivšem društvu so dobili nacijonani nemški prenapeteži, kojih glavna zadača je bila zidati nemški most do Adrije. Od takrat se je šopirila v tej dvorani samo nemška muza. Pred 20. leti je prvič koncertiral v Ljubljani slavni vijolinski virtuoz Kubelik. Koncert mu je aranžirala knjigarna Oto Fischer in dala napraviti v Ljubljani samo nemške plakate. Kubelik pa je, videvši samo nemške plakate za koncert zahteval od Fischerja, da mora izdati tudi slovenske. Ta se je udal pritisku Kubelika, zato pa so ljubljanski Nemci izostali od koncerta v svojem lastnem poslopju. Kubelik je nastopil pred samo slovanskim občinstvom in kot eno prvih koncertnih točk zaigral je večno lepo «Kje domov moj». In zopet so se zaprla vrata te lepe dvorane za nas Slovence. Odpri nam jih je šele prevrat. Zato počastimo z obilnim posetom nocojšnji koncert ki se vrši točno ob 8. uri zvečer v tej lepi in jako akustični dvorani.

Ljudska univerza v Mariboru. Dne 18. januarja se vrši v Mariboru ustanovni občni zbor ljudske univerze. Vsi krogi tamkajšnjega prebivalstva simpatično pozdravljajo to ustanovitev. Pripravljalni odbor je že pridobil več dobrih predavateljev. Upati je, da pridobi Maribor z ustanovitvijo Ljudske univerze stalno ognjišče kulturnega dela.

Sokolski vestnik

Starotrški «Sokol» je priredil na Silvestrovo lepo uspelo veselico z dobro izbranim programom. Br. Ponikvarju, učitelju na Jezeru se mora priznati, da je vso prireditev zelo dobro aranžiral. Sicer pa si on s svojim neumornim kulturnim delom pri našem «Sokolu» plete nevenljive zasluge. Ne straši ga slabo vreme in pot ter prihaja redno v Stari trg k delu. Sploh pa se mora priznati tukajšnjemu učiteljstvu, osobito br. Kosinu, Jelenčiču in zgoraj imenovanemu, da se v tem oziru neobično veliko žrtvuje. Proizvajanje komadov br. Ponikvarja (klavir) in br. Jelenčiča (vijolin) je bilo v splošnem dobro. Solospev br. Škrbca «Pojdem na prejo» je ugajal. «Zamorec» je vzbujal mnogo smeha. Igral je najbolje berač. Izvanredno lepa je bila pesem «Volga», katero so morale sestre-pevke ponoviti. Opazilo se je, da imamo med njimi par izbornih pevk, katerim manjka samo še izvežbanost. Kuplet br. Jelenčiča je bil dober, a poznala se mu je utrujenost. Obe živi sliki sta bili lepi, le žal, da kip Aleksandra je njemu prav malo podoben. Treba bo skrbeti za boljšega. Občinstva je bilo zelo veliko. «Sokol» si pridobiva vedno več tal. Bratu Ponikvarju pa tem potom najlepša hvala za ves trud in naprej po začeti poti! Zdravo!

Društvene vesti

• **«Tatjanin dan» v Ljubljani.** Kolo jugoslovenskih sester je drage volje prevzelo pokroviteljstvo nad prireditvijo ruskega Tatjaninega dne, ki bo dne 25. januarja. Prireditev (potujoči koncerti) se bo vršila istočasno v kavarnah Union, Zvezda in Evropa ter v restavracijskih prostorih Uniona. Program se bo vršil v gorenjih in spodnjih prostorih Narodnega doma ter bo nudil našemu občinstvu nekaj povsem novega, pristno ruskega. Opozarjamo ljudi na deželi, da se lahko pripeljejo in odpeljejo z vlaki, ker bo trajala prireditev od 2. popoldne dalje. — Franja Tavčarjeva, načelnica.

• **Orkestralno društvo «Glasbene Matice» v Ljubljani,** nadaljuje v letu 1922 s skupnimi in poedinimi vajami po dosedanjem redu. V četrtek dne 5. jan. zaradi koncerta važna skupna vaja. Nujno potrebna točna udeležba vseh!

• **Pevski zbor «Glasbene Matice» v Ljubljani.** Danes, v sredo dne 4. januarja se vrši pevska vaja za bas vsled koncerta že ob 6. uri zvečer v sobi g. ravnatelja Hubada, soba št. 15 (poleg pevske dvorane). — Odbor.

• **Kolo jugoslovanskih sester** sporoča, da je seja preložena na četrtek dne 12. januarja. Opozarja pa svoje članice in odbornice, da se sigurno udeleže božičnice Kola jugoslovanskih sester dne 5. januarja ob štirih popoldne v «Mestnem domu». Sodelujejo pri razdelitvi vse odbornice in so naprošene, da pridejo ob treh popoldne v dvorano «Mestnega doma». —

• **Sportni ples,** ki se vrši v soboto dne 7. jan. v vseh prostorih Narodnega doma, je iz prejšnjih let znan kot eden najlepših in obenem najbolj neprisiljenih plesnih večerov. Vrši se v velikem obsegu in nudi lep program. Sokolska dvorana v prvem nadstropju bosta urejeni kot plesni dvorani, v Sokolski dvorani bodo razen tega kabaretni nastopi, v Zvonovi dvorani se otvori kavarna «Pri 2 labodih». Po zmernih cenah bodo na razpolago tudi raznovrstna okrepčila. Vstopnina 40 K za osebo, obleka promenadna, posebna vabila se ne razpošiljajo.

• **Lovski ples,** ki se vrši letos v Mariboru dne 5. januarja v prid «Zelenemu križu», obeta postati sijajna prireditev. Na ta svoj tradicionalni in edini ples, ki ga priredi «Slovensko lovsko društvo», da podpira stanovske interese, naj prihitijo vsi, ki hočejo preživeti par lepih ur v prijetni in veseli družbi svojih lovskih pobratimov iz severa in juga. Za vso postrežbo, točnost in red je kar najboljše poskrbljeno po naši mladi delavni mariborski podružnici.

• **Zabavni večer** priredi Zveza organizacij ljubljanskih magistratnih uslužbencev v četrtek dne 5. januarja v dvorani in stranskih prostorih Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu in sicer v korist svoji bolniški blagajni. Prireditelji so se potrudili, da bo nudil večer toliko izredne razvedritve za dušo in telo, da bo zadovoljen vsak, kdor se je udeleži.

Domače vesti

* **Minister dr. Žerjav obolel.** Iz Beograda nam poročajo: Minister za socijalno politiko dr. Gregor Žerjav je obolel na pljučnici. Potek bolezni je normalen. Splošno stanje bolnikovo je bilo včeraj popoldne zadovoljivo.

* **Na sestanku političnega kluba JDS v Ljubljani,** ki se vrši danes zvečer ob 8. v Narodnem domu (tajništvo JDS), predava gosp. dr. Joža Rus o **administrativni razdelitvi države.** Člani kluba so vabljeni na polnoštevilno udeležbo.

* **Pogreb Rajka Arceta.** Včeraj popoldne se je iz Hilšarjeve ulice v Ljubljani vršil pogreb poštnega blagajnika v pok., Rajka Arceta, ki je zapustil vse svoje premoženje «Dramatičnemu društvu» v Ljubljani. Sprevod se je ustavil pred dramskim gledališčem, kjer so zadoneli turobni zvoki fanfar, pevski zbor gledališča pa je zapel večno lepo žalostinko «Vigred». Sprevoda se je udeležilo vse gledališko osobje in številni stanovski tovariši in prijatelji pokojnika, med drugimi pokrajinski namestnik gosp. Ivan Hribar in vodja poverjeništva za socijalno skrb gosp. Adolf Ribnikar. Truplo plemenitega moža so položili v Tavčarjevo rodbinsko grobnico pri Sv. Krištofu. Udruženje gledaliških igralcev je poklonilo svojemu velikemu dobrotniku krasen venec s trobojnico.

* **Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno?** Do torka zvečer smo prejeli 173 novih odgovorov. Vsega skupaj je sedaj v naših rokah 1355 odgovorov. Med nazadnje došlimi so zopet močno zastopani akademiki, dalje obrtniki, ki jih je nekaj dni bilo manj, kakor izprva. Anonimnega odgovora danes ni, dva odgovora sta šaljiva, dva pa v verzih. Opozarjamo svoje cenj. gg. bralce, da poteče razpisni rok dne 6. t. m. Ta dan se lahko odpošljejo še zadnji odgovori, nakar se bodo objavile točna statistika, razdelitev nagrad in objava mnogih dobrih odgovorov.

* **Imenovanje v šolski službi.** Bivša učiteljica v Pazinu Marija Opašič-Vrišek je imenovana za učiteljico srbohrvaščine na osnovnih šolah v Studencih in Krčevini pri Mariboru.

* **Novoletno napredovanje uradništva Južne železnice.** Kakor običajno, so se tudi letos ob novem letu izvršila pri Južni železnici številna imenovanja, pomaknitve in napredovanja uslužbencev. Inž. Milan Jenčič je imenovan za začasnega gradbenega višjega komisarja; naslovni višji revident Ivan Malgaj v Sisku, Karl Praunseis v Celju in Viljem Rayer v Mariboru za višje revidente; inž. Fric Schmidinger za začasnega gradbenega višjega komisarja; za revidente Martin Knez v Celju, Franc Kutin v Ljubljani in Valentin Slavc pri obratnem ravnateljstvu v Ljubljani; za pristava Josip Alt v Mariboru; za začasnega strojnega pristava inž. Karel Unger v Mariboru; za začasna koncipista uradniški pripravnik Julij Bučar in honorarni uradnik Franc Zmazek, oba pri obratnem ravnateljstvu; za začasnega asistenta Vladislav Bezjak in za začasnega geometra Anton Skuk, oba pri obratnem ravnateljstvu. Za začasne asistente so imenovani uradniški pripravniki: Oton Zeilhofer v Grobelnem, Fran Družković v Mariboru, Franc Langerholz in Ludovik Kiš v Dravogradu, Ivan Volavšek in Maks Wergles v Mariboru, Franc Ferjančič, Franc Heriš in Franc Levičnik v Zidanem mostu, Franc Gregorač v Ljubljani, Ciril Obreza v Brežicah, Martin Novak v Celju, Viktor Vörös v Čakovcu, Ivan Tešar v Sevnici, Maks Vedernjak na Rakeku, Franc Schedivy v Ptuju, Stanislav Koman v Zalogu, Fran Lovrenc v Zidanem mostu ter Robert Blenk, Milan Zupančič, Ciril Osana, Mirko Kragelj, Božidar Sbrizaj, Feliks Rainer, Vladimir Gajšek, Lovro Poljak, Alojzij Kavčič, Albin Breznik, Ivan Košca, Kazimir Pretnar, Pavel Finžgar, Rajko Roth in diurnisti Karl Lassbacher, Vladimir Hajek in Stanislav Roglič — vsi pri obratnem ravnateljstvu. Končno so imenovani diurnisti Franc Osredkar za začasnega pristava pri obratnem ravnateljstvu, Rihard Vrečar pri obratnem ravnateljstvu, Ervin Kovačič in Leon Stanzer v Ljubljani za začasne asistente.

* **Poročil se je** trgovec in župan v Vojniku g. Julko Kovačič z gospodično Marico Cvarovo iz Celja. Častitamo!

* **Razmejitvena komisija.** Poročajo nam: Šef sekcije razmejitvene komisije na Snežniku poročnik g. Karel Bratuž je odpoklican v Ljubljano. Kakor znano, je na Snežniku še sedaj del meje nedoločen. Komisija se povrne baje zopet spomladi, da dokonča svojo delo, ako je ne bodo Italijani spet zavlekli. Znano je, da se od gotove interesirane strani pritiska, naj bi se pomaknila meja na do sedaj še definitivno nedoločenem kraju znatno v naše ozemlje. Upamo pa, da se to ne zgodi.

* **Železniški promet na progi Ljutomer - Gornja Radgona** je bil 2. januarja zopet otvorjen. Vse občine ob progi so bile pozvane, da so morale voziti premog iz ormoškega premogovnika in tako založiti železnico, da je lahko pričela obrat.

* **«Jug» bo zopet izhajal.** Kakor poročajo iz Osjeka, začne dne 6. januarja zopet izhajati tamkajšnji demokratski dnevnik «Jug». Nedeljske številke «Juga» bodo urejene kot ljudski časopis za najširše narodne sloje. List bo urejeval gosp. Peroslav Ljubić.

* **Železničarjem!** Pokrajinski odbor koaliranih železničarskih organizacij za Slovenijo nam piše: Glede odobritve 13. plače železničarjem so prinesli nekateri ljubljanski časopisi neresnične vesti. Vrhovno vodstvo koaliranih železničarskih organizacij sporoča: Predsednik vlade g. Pašić je izjavil vrhovnemu vodstvu koalicije, dne 31. decembra 1921., da hoče delovati v vladi na to, da se izplača železničarjem pripomoč iz neizčrpanih kreditov ministrstva saobračaja iz leta 1920. in 1921. O višini pripomoči si vlada še ni na jasnem. O ostalih zadevah vodi vodstvo koalicije pogajanja naprej z ministarstvom saobračaja. Predsednik vrhovnega vodstva koalicije v Beogradu ima nalog, da nam takoj sporoči o delu v ministrstvu saobračaja. Opozarjamo vse železničarje, da skliče koalicija takoj javni železničarski shod čim dobi poročila iz Beograda. Opozarjamo nadalje, da je smatrati za pravilna samo ona poročila, ki jih objavlja koalicija s podpisom «Koalicijski odbor». — K tej objavi pripominjamo: Neresnične, odnosno netočne vesti o 13. plači niso objavili le ljubljanski listi, temveč tudi beograjski in zagrebški, in sicer na temelju informacij iz dobrega vira. Po tej informaciji je ministrstvo saobračaja odobrilo predlog za 13. plačo. Ne vemo, ali je dotični predlog bil v ministrskem svetu že v razpravi in nimamo še informacij o njegovi nadaljni usodi. — Opozorila «koalicijsekga odbora», da je smatrati za pravilno samo njegova poročila, seveda ne moremo akceptirati. Če pa je hotel koalicijski odbor s tem reči, da so samo ona poročila «oficijelna», ki jih on signira, mu te pravice seveda nikdo ne more in noče vzeti.

* **Rezervnim oficirjem.** Vsako sredo se vrše v vojašnici vojvode Mišiča (nekdanji belgijski) v Ljubljani zanimiva strokovna predavanja, ki se jih aktivni oficirji redno udeležujejo in se čudijo, kako je to, da kažejo rezervni oficirji tako malo zanimanja za ta strokovna predavanja, pri katerih bi lahko spopolnili svoje strokovno znanje. Marsikdo bi morda prišel, pa misli, da so predavanja samo za aktivne oficirje. Tem lahko sporočimo, da bi merodajni vojaški krogi prav radi videli pri teh predavanjih tudi rezervne oficirje in da bodo ti prav tovariško sprejeti. Predavanja se vrše ob treh popoldne vsako sredo in želeti bi bilo, da se jih udeleži čim več rezervnih oficirjev ki tako na najlažji način spopolnijo svoje strokovno znanje.

* **Vse beograjske šole zaprte.** Kakor nam poročajo iz Beograda, so vsled širjenja nalezljivih bolezni vse beograjske šole, osnovne in gimnazije, zaprte. Pouk se prične zopet dne 15. januarja.

* **Štiridesetletnica smrti biskupa Dobrile.** Dne 13. januarja poteče 40 let, odkar je umrl znani jugoslovanski domoljub, istrski rojak biskup dr. Jurij Dobrila. Rojen je bil v selu Ježenj pri Pazinu. Svoje narodno delovanje je pričel z ustanovitvijo tednika «Naša Sloga». Videč, da manjka istrskim Slovanom šol in narodne inteligence, položil je leta 1878. 80.000 gld. za konvikt v Pazinu, za katerega je tudi slovenski rodoljub Kalister poklonil 45.000. Skupna vsota je pripadla pozneje «Dijaškemu štipendijskemu fondu», ker se za konvikt ni mogla nabrati zadostna glavnica. Za dijaške štipendije je zapustil vsoto 85.000 gld. Današnje razmere ne dopuščajo našim neodrešenim bratom, da dostojno proslave 40letnico smrti pokojnega domoljuba.

* **Za nravni prerod naroda.** Prejeli smo: Da je ta prerod potreben, kdo bi hotel in mogel tajiti? Kdo bi hotel zagovarjati surovost in podivjanost ljudstva v vojni? Kdo, ki je sam resnično izobražen, bi ne želel, da bi naše ljudstvo plemenitejše mislilo, govorilo in živelo? Pa bodi kdo stranke katerekoli? Naj smo si sicer še tako različnega mišljenja in stremljenja, **v tej eni točki se lahko zedinimo vsi!** Okoli tega ideala — naš narod nravno dvigniti in ga oplemeniti — se moremo in moramo združiti vsi pošteno misleči, sicer ne bo uspeha, marveč se bomo pogrezali le še v večjo surovost in nemoralnost. Zato se je v teku tega leta sestavil «odbor za nravni prerod naroda», obstoječ iz pripadnikov raznih strank. Sklep posvetovanja tega odbora je, da se začne z novim letom izdajati nov list «Prerod», čigar svrha je nravna povzdiga naroda. Drzno je, v tem času začenjati z novim listom. A izkazalo se je, da je gibanje brez glasila nemogoče. Cena listu bo kar mogoče nizka, da se čim najbolj razširi in ideja nravnega preroda prešine vse naše ljudstvo. List bo nepolitičen in nestrankarski. Vse šole, društva, zavodi in druge korporacije kakor tudi vsi posamezniki, poštenjaki in plemenitniki, ki želijo nravnega zboljšanja naroda naj podpirajo to vele-kulturno in narodno akcijo s tem, da si naroče nje glasilo. V nedeljo dne 22. januarja pa bo v isti namen v veliki dvorani «Uniona» v Ljubljani veliki **shod**, celodnevno zborovanje. Vsa poštena slovenska javnost se opozarja in vabi, naj posveti temu velikemu stremljenju potrebno pozornost s tem, da se tega zborovanja udeleži. Po tem velikem shodu naj pa bi bili po posameznih krajih manjši shodi z isto svrho. Na ta način bo mogoče misel nravnega preroda zanesti med ljudstvo, da zavlada zavest: če bočemo, pri pridejo boljši časi, morajo priti najprej — boljši ljudje.

* **Priznanje g. pokrajinskemu namestniku.** Včeraj dopoldne se je zglasila pri pokrajinskem namestniku g. ministru Ivanu Hribarju deputacija Zveze ruskih dijakov na ljubljanskem vseučilišču pod vodstvom vseučiliškega profesorja g. Bilimoviča ter mu poklonila diplomo častnega članstva v znak priznanja za njegove zasluge in naklonjenost ruskemu dijaštvu in ruskim beguncem.

* **Razpisuje se mesto začasnega lekarniškega asistenta** pri splošni bolnici v Ljubljani. Interesentje se opozarjajo na razpis v «Uradnem listu».

* **Južni kolodvor v Zagrebu.** «Jutarnji list» prinaša sliko projektirane nove stavbe južnega kolodvora v Zagrebu ter javlja, da je ministrstvo saobračaja prepovedalo zidanje stavbe. Ta prepoved, katera je gotovo samo začasna, ima najbrže svoj izvor v državnih financah. Načrt novega kolodvora, kakor čujemo, delo odličnega slovenska arhitekta Costaperarie, obeta da bo ena najlepših, a tudi najimpozantnejših stavb Zagreba. Stavba bo zelo originelna vsled visokega stolpa s kupolo ter bo dominirala nad vso okolico. Želeti je, da bi prišel načrt vkljub vsem težavam čim prej do izvršitve.

* **Pravoslavna služba božija u Ljubljani.** Dana 7., 8. in 9. o m., na Božić, održaće se pravoslavna služba božija u pravoslavnoj vojničkoj kapeli, vojarna vojvode Mišića na Taboru, svakog puta u 9 časa i 30 min.

* **Ustanovitev moderne sirotišnice v Mariboru.** Okrajni glavar dr. Lajnšič je pričel akcijo za ustanovitev moderne sirotišnice v Mariboru.

* **Predavanja kapetana Luja Lovrića v Mariboru.** Kakor se nam poroča, prispe sredi januarja v Maribor znani kapetan - dobrovoljec, Lujo Lovrić, ki je v boju za svobodo zgubil na solunski fronti obe očesi in priredi več predavanj.

* **Vlom v Škofji Loki.** Neznani tatovi so včeraj dopoldne vlomili v trgovino usnjarja Potočnika v Škofji Loki in mu odnesli za 70.000 kron finega boksa. Orožniki so ves dan pridno zasledovali svedrovce, vendar pa se jim dosedaj še ni posrečilo, da bi jih izsledili.

* **Roparski umor v Slatini.** Iz Osjeka prihaja poročilo, da je orožništvo ustrelilo ubežnega morilca hotelskega slugo Ivana Hlasnika, ki je v Slavonski Slatini umoril in oropal tamkajšnjega hotelirja Karla Schmidta in njegovo ženo Malvino. Pri ustreljenem Hlasniku so našli dve zlati žepni uri in 20.000 kron gotovine.

* **Tatvine in vlomi.** Jakobu Tršanu v Hrašah so na božični večer odnesli tatovi iz njegove hiše za 15.400 kron blaga in dragocenosti. — Istega dne je bil izvršen vlom v shrambo gostilničarja Alojzija Gorenca pri Sv. Duhu pri Krškem. Tat je vlomil skozi okno in odnesel s seboj kovček, v katerem je bilo par kilogramov srebrnega in zlatega denarja in večja množina perila. Gorenc ima nad 100.000 kron škode. — Ivani Gacafol v Rožni dolini je bilo ukradeno pred par dnevi za 800 kron perila.

* **Cigan podkupil stražnika.** V Karlovcu je te dni tamkajšnji policijski stražnik Mijo Car v neki gostilni zasačil znanega tatu cigana Nikoliča. Poklical je hitro še dva stražnika, nakar so aretirali nevarnega cigana in ga gnali v stražnico. Cigan je stražnikom ponudil 300 K, če ga izpuste. Stražniki so ponudbo sprejeli in cigana izpustili. Vsi trije stražniki so bili takoj iz službe odpuščeni.

* **Defravdacija.** Že svoječasno smo poročali, da je bil v Ljutomeru aretiran tamkajšnji hranilniški uradnik Milan Čeh, ki je poneveril 290.000 kron. Kakor se nam poroča, je bila na zahtevo državnega pravdništva aretirana tudi njegova žena, ker je osumljena sokrivde.

* **V znamenju alkohola.** Silvestrova noč v Mariboru je spravila marsikaterega čestilca novega leta v nesrečo. Med razburjene vinske duhove je zašel med drugimi 56letni dninar Luka Potisk. Spri se je s svojimi bratci in dobil pri tem tako močen udarec s steklenico po glavi, da je moral iskati pomoči na rešilni postaji. — Podobno smolo je imel tudi 20letni monter Henrik Strauer, ki je dobil v prepiru več ran na vratu. — 25letni gledališki dekorater Friderik Vapšek je tako nesrečno padel po stopnjicah, da si je izpahnil nogo. — 28letno zasebnico Rozo Maher je na neki Silvestrovi zabavi v Spod. Radvanju napadel srčni krč. — 53letni usnjar Franc Bajt je na novega leta dan popival v neki gostilni v Melju. Pri sosednji mizi je bila družba vojakov, ki jo je po nepotrebnem in brez povoda pričel izzivati. Posledica je bila, da je dobil z vojaškim nožem več vbodljajev po glavi.

* **Velika tatvina pri Sv. Duhu.** Na sveti večer je bil gostilničarju Alojziju Gorencu pri Sv. Duhu, okraj Krško iz njegovega stanovanja ukraden kovček, v katerem je bilo osem kilogramov srebrnega denarja, 1 cekin po 20 in 5 cekinov po 10 kron, par uhanov z modrim kamnom, vrednih 5000 kron ter nekoliko perila. Za drznim tatom ni doslej nobenega sledu.

* **Velika tatvina v Trstu.** V uradnih prostorih okrajne bolniške blagajne v Trstu so v soboto ponoči doslej neznani storilci navrtali železno blagajno ter odnesli vsoto 80.000 lir, ki je bila namenjena za izplačilo uslužbencem. Policija zasleduje predrzne tatove, doslej brez uspeha.

Gospodarstvo

NOVI PREDPISI ZA OPLEMENJEVALNI PROMET BLAGA.

Zakonodajni odbor narodne skupščine je na svoji zadnji seji razveljavil dosedanja določila o oplemenjevalnem prometu in namesto njih vzakonil sledeče spremembe člena 7. zakona o splošni carinski tarifi:

«Začasni **uvoz** blaga na predelavo in oplemenitev v kraljevini je dovoljen.

Začasni *izvoz* za predelavo dovoljuje ministrstvo za finance v sporazumu z ministrstvom za trgovino in industrijo; po potrebi tudi z ministrstvom za poljedelstvo, odnosno z ministrstvom za gozdarstvo in rudarstvo, in to samo izjemoma in v onih slučajih, če se predelava nikakor ne more izvršiti v kraljevini ali pa ne more izvršiti v istem obsegu ali pa v isti kakovosti kot v inozemstvu.

Pod uvozom in izvozom na predelavo je razumeti predelavo, dodelavo, obdelavo in popravilo (oplemenitev) vsake vrste.

Pri uvozu in izvozu na predelavo se plačajo samo sporedne pristojbine, carina pa se samo osigura (z državnimi papirji, vložnimi knjižicami, garantnimi pismi itd.)

Pri povratku predelanih (popravljenih) predmetov se plača uvozna carina po tariflskih postavkah na vse, kar je bilo na take predmete pri predelavi v inozemstvu dodano.

Minister za finance bo v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo predpisal podrobna določila za izvršitev teh odredb.»

Dokler se ne predpišejo določila za izvršitev teh odredb, si mora vsak, ki hoče uvoziti ali pa izvoziti kakršnokoli blago ali predmete na predelavo, oplemenitev ali popravilo, preskrbeti predhodno dovoljenje ministrstva za finance (Generalne direkcije carin).

Te stroge odredbe imajo namen, da se kar največ omeji izvoz na predelavo (pasivni oplemenjevalni promet) v inozemstvu, ki po dosedanji statistiki predstavlja znaten del naše pasivne trgovinske bilance.

PREGLED NAŠEGA IZVOZA V OKTOBRU 1921.

Izvozni predmet	Vrednost v din.:
pšenice	27,619.940
koruze	2,106.275
moka	6,883.649
zdrob	8.785
makaroni	4.044
sočivje in povrtnina:	
1.) fižol	10,411.884
2.) krompir	1,443.900
sveže sadje	1,255.375
suhe češpje	22,167.210
pekmez	506.550
pijače:	
1.) žganje	285
2.) vino	1,134.609
predivo	8,557.608
vrvarski izdelki	197.540
živa živina:	
1.) konji	7,512.190
2.) žrebeta	2,563.100
3.) goveda	22,741.765
4.) svinje	21,197.631
5.) drobnica	4,619.060
6.) perotnina	850.728
meso in izdelki	11,863.109
živalski produkti:	
1.) sir	4,724.370
2.) jajca	17,806.675
les:	
1.) za kurjavo	1,167.705
2.) gradbeni	17,233.880
3.) lesni izdelki	1,640.605
tamin	1,100.172
ekstrakti za kože	1,091.000
cement	2,242.010
izkopine in rude	1,432.250
vse ostalo	31,247.244
skupaj . . .	233,331.148
za prvih 9 mesecev . .	1,„668,780.729
skupaj za prvih 10 mes.	1,„920,111.877

= **Novosadska produktna borza** dne 30. decembra: Pšenica: baška 78 kg 2% 1510 (zaključek); rž: baška 72 kg 2% 1300 (blago); koruza: banatska nova pariteta Veliki Bečkerek 1075 (zaključek); fižol: star beli 1150 (zaključek).

= **Zaračunanje povišane ležarine.** Pristojbine za ležarino se plačajo vobče po predpisih, ki so bili v veljavi, dokler je blago «ležalo». Zato se mora plačati za blago, koje je zadelo povišanje ležarine med «ležanjem», poleg prej veljavne ležarine tudi povišana ležarina, toda to le od dneva povišanja. To pa ne velja za agio, ker je za doplačilo tega merodajen dan, ko se plačajo carinske pristojbine.

= **Tara za ambalažo pri vrečah.** Vreče, ki so obšite z juto, tako da se oblika vreče ne izpreminja, se smatrajo kot ambalirane vreče. Blar se nahaja v njih enovrstno blago, in se ne zahteva carinjenje po netto-teži, naj se odbija tara kakor za vrečo, a zavoj ni v zmislu čl. 10 pravil o tari, priznan kot tara.

= **Spremembe v carinskem komentarju.** Po zaslišanju carinskega sveta je finančni minister odredil, da se ima pri carinski postavki 398 in 281 sprementi razjasnitev, ki se nahaja v komentarju k splošni tarifi in sicer razlaganje o tem, kaj spada pod šito blago, blago z vezeninami, blago s čipkami in šito blago. Interesentom so tozadevni natančni obširni podatki v pisarni ljubljanske trgovske in obrtniške zbornice na vpogled.

= **Prtljažne priznanice kot izpričevala o izvozu.** Mestna kontrola ne sme v nobenem slučaju vršiti neposredno bodisi redovitega ali naknadnega pregleda blaga, dokler se nahaja blago v carinskih skladiščih. Za to je kompetentna samo carinska uprava. Carinarnice imajo sprejemati prtljažne priznanice kot izpričevala o izvozu blaga in prtljažno blago samo do 500 Din., ako se prepričajo, da predložen račun v vsem odgovarja blagu, a blago prtljažni priznanici, kar se tiče števila in teže, ne glede na to, bo li mestna kontrola to pri pregledu priposnala ali ne.

= **Nabava madžarskega gradbenega materijala na račun vojne odškodnine.** Iz Beograda javljajo: Na račun vojne odškodnine, ki jo imamo dobiti od Madžarske, bo ministrstvo za gradbe nabavilo v Madžarski večjo količino gradbenega materijala.

«**Goranin**», d. d. lesna industrija v Zagrebu bo izplačala za poslovno leto 1920—1921 na čisti dobiček 1,090.248.97 kron 14odstotno dividendo.

= **Stinnes snuje «Avstrijsko banko».** Z Dunaja poročajo: Stinnes je stavil avstrijski vladi predlog za osnovanje avstrijske banke, po katerem bi dal sredstva za nove avstrijske bankovce.

= **Cene mesu na Dunaju so zadnje dni** znatno padle Dne 29. decembra so padle v veletrgovini cene govedni za 30 do 50 avstr. kron pri kg. To pomeni, da ima za enkrat Dunaj preobilico mesa. Brez dvoma pa to padanje nima trajnega značaja.

= **Češki hmelj.** Iz Žatca poročajo: Nakupovanje slabo, ker so na eni strani kupci vzdržljivi in boječi vsled naraščanja češkoslovaške krone, na drugi strani pa so vzdržljivi tudi producenti, ki pričakujejo, da se bodo meje napram Nemčiji popolnoma odprle in bo vsled tega nakupovanje oživelo. Cene 4500 do 5000 Kč za 50 kg.

= **Ogromno naraščanje bankovcev v Nemčiji.** Množina bankovcev v prometu narašča v Nemčiji stalno že izza septembra 1921. Po izkazu Nemške državne banke dne 23. decembra se je v tretjem decembrskem tednu pomnožilo število bankovcev za 4427.7 milijona na okrog 109 milijard mark. Kovinska podlaga se je v istem času zmanjšala za 1,029.000 na 1,„004,142.000 mark.

= **Pomanjkanje premoga v Nemčiji.** Zaradi pomanjkanja premoga v Nemčiji nameravajo omejiti osebni promet na železnicah.

= **Češkoslovaško lesno tržišče** se popravlja. Položaj na svetovnem tržišču je za češkoslovaški les zopet povoljen. Povpraševanje iz inozemstva narašča. Cene lesu v Poljski so narastle, ravno tako naraščajo lesne cene v Rumuniji. Največ povpraševanja za češkoslovaški les je iz Francije, Holandije, Anglije in Italije. Madžarska ne kupuje mnogo.

= **Cene svili** na svetovnem trgu so po poročilih nemških listov začele padati.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 149 — 150, Bukarešt 215 — 220, Milan 1178 — 1185, London 1160 — 1165, Newyork ček. 275.50 — 280, Pariz 2250 — 2300, Praga 415 — 425, Švica 5325, Dunaj 4.60 — 4.70, Budimpešta 45.50 — 45.75. Valute: dolar 273.50 — 277.50, rublji 20 — 28, napoleoni 950 — 970, marke 155, leji 217 — 220, lire 1170 — 1175.

Trgovska obrtna banka 265 — 268.
Hrvatska eskomptna banka 755 — 765.
Brodska banka 395.
Jadranska banka 1225 — 1290.
Jugoslovenska banka 470 — 475.
Ljubljanska kreditna banka 925 — 940.
Slavenska banka 500 — 510.
Praštediona 5000 — 5160.
Rečka pučka banka 470 — 478.
Slovenska eskomptna banka 620 — 630.
Srpska banka 710 — 715.
Eksploatacija drva 725.
Goranin 670.
Gutman 1700 — 1750.
Narodna šumska industrija 560.
Slavonija 690 — 700.
Dubrov. paroplovna družba 4350 — 4450.
Trbov. premogokopna družba 1100.

Beograd, valute: dolar 69, devize: London 289, Pariz 555, Ženeva 1320, Praga 103.50, Berlin 38, Dunaj 1.17, Budimpešta 11.50, efekti: Narodna banka 3300.

Praga, devize: Berlin 34.97 in pol — 35.77 in pol, Curih 1292.50 — 1297.50, Milan 284 — 286, Pariz 535.50 — 537.50, London 257 — 259, Newyork 65.75 — 66.75, Beograd 94.50 — 95.50, Sofija 44.10 — 44.90, Dunaj 0.76 in pol — 1.36 in pol, Varšava 2.02 in pol — 2.62 in pol; valute: marke 34.97 in pol — 35.77 in pol, švicarski franki 1287.50 — 1292.50, lire 281 — 283, francoski franki 531.50 — 534.50, funti 276 — 278, dolarji 65.25 — 66.25, dinarji 91.50 — 92.50, levi 42.85 — 43.65, avstrijske krone 0.76 in pol — 1.36 in pol, poljske marke 1.82 in pol — 2.42 in pol, madžarske krone 10.60 — 11.40.

Dunajska borza danes ni notirala.

Berlin, devize: Rim 804.15 — —805.85, London 791.70 — 793.30, Newyork 187.80 — 188.10, Pariz 1518.45 — 1521.55, Švica 3651.30 — 3668.70, Dunaj 6.78 — 6.82, Praga 284.70 — 285.30, Budimpešta 31.66 — 31.74.

Curih, devize: Berlin 2.72, Newyork 5.15, London 21.70, Pariz 41.65, Milan 22, Praga 7.80, Budimpešta 0.85, Zagreb 1.95, Varšava 0.17, Dunaj 0.19, žigosane 0.11.

CLAUDE FARRERE: 89

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Le da Perina in Malò nista imela pojma, da se pripravlja Tomaž zopet na takšno dolgo in opasno potovanje in da ga ne bi mogla zadržati nobena očetovska ali materinska kretnja. Zato živita v svojih štirih stenah in sta prepričana, da se bo njun sin že še kdaj odkrižal one proklete babnice, in da se bo na to pojavil na svojem domu in prosil za oproščenje. To oproščenje mu bosta tudi brez odloga dovolila in ga objela in poljubila, kakor pravega ljubljenega sinu. Tako sta prepričana. Pozneje seveda sta se zelo kesala, da nista imela boljših oči in ostrejega uma. Kajti Tomaž je zelo trpel zaradi svoje osamelosti in zaradi mrkega obnašanja vsega mesta in en sam dokaz ljubeznivosti in popuščanja bi ga bil zopet in za vedno priklenil na drago mu maloneško domovino, vkljub vsej moči čarovnice. Toda tega dokaza ni bilo od nikoder.

Le Mina, ki je neprestano prežala na svojega brata in na ono zamorsko vlačugo, kakor je imenovala Juano v znak sorodstvenih stikov z njo, je nekje zavohala, kaj se pripravlja.

Dekleta, ki jim je dajala od svoje stare šare razne trakove, robče in slično, so jej prinesle na ušesa, da je vitez Danycan prodal «Lepo podlasico» Tomažu in da jo sedaj Ludvik spravlja v red... Vse to so dekleta izvedela od svojih fantov, ki so bodisi matrozi ali pa Danycanovi nastavljenci ali pa pisarji pri notarju, kjer se je delala kupna pogodba. Vsled raznih poročil, ki jih je tako zbrala, Mina ni dvomila, da bo njen bratkorzar kmalu odpotoval, in lahko bi bila opozorila svoje starše. Vkljub svoji nezmanjšani jezi na Tomaža bi bila to tudi storila, da ni nekega dne, ko je prišla skozi ulico med obema trgoma, na svoje največje začudenje prišla mimo lepe, baš dogotovljene kamenite zgradbe, prave palače, na koje krovu so zidarji baš zasadili lep mlaj in nekaj vencev. Mislila je, da jo same jeze zadene kap, ko je na svoje povpraševanje izvedela, da je ta zgradba baš isti dan spremenila svojega lastnika, in da novi kupec ni nikdo drugi, ko sam plemeniti gospod Jagnje, ki je za hišo plačal v gotovini štiri tisoč zlatnikov, lepo svotico, nad katero so zijala kar usta odpirala.

Vsa iz sebe je ljubosumnica torej razmišljala: «Ta baba, ta vlačugarska zamorka se bo torej šopirila po palačah! Jaz bom morala gledati, kako se ona šopiri, ta trikrat rogati bedak Tomaž me bo pa še nadalje gledal postrani! Naj ga raje danes ko jutri vzame vrag na prokleti fregati, naj odide tako daleč, da ne bom slišala nikdar več ničesar o njem!»

Na to se Mina takoj zaobljubi in obeta Ljubi Gospej Dobre pomoči šestnajst funtov težko voščeno svečo pod pogojem, da Tomaž in Juana nikdar skupaj ne prestopita praga te novozgrajene palače.

Vsled tega se pa tudi Mina nikakor ne odloči, da bi povedala staršem le besedico o tem, kar ve, da se namreč Tomaž odpravlja. Malò, Perina, Bertram in Jernač in tudi najmlajši Jan, ki se je pravkar vrnil z dolge vožnje iz Iztočne Indije, zato do zadnjega dne ne sumijo niti najmanj o bližnjem odhodu svojega brata. Zato tudi ni nobenega poizkusa, ki bi nameraval ta odhod preprečiti ali pa vsaj storiti, da je manj oster, sovražen, grenak..

Za potovanje določeni dan se že bliža. Le teden dni je še do njega. Ludvik Guénolé je po ves dan na krovu fregate, da se prepriča, da ne manjka niti najmanjši kos lesa in da je vse v najlepšem redu. Tomaž je določil, da odrinejo na dan svete Barbare, zaščitnice kanonirjev in drugih ljudi, ki radi vohajo strelni prah. Ta dan je četrti december. Tega leta je padel baš na nedeljo.

Devet dni poprej, v petek 25. novembra, si je Tomaž ogledal svojo «Lepo podlasico» od vrha do dna in se na to vrača k družbi Ludovikovi iz luke v mesto. Ko izstopita na Starem jezu, se obrneta proti izpadnim vratom v Križevniški bastiji. Tako stopata ob obzidju, počasi, kakor ljudje, ki se jim ne žuri. Med razgovorom mu Tomaž pripoveduje, kakšno mu je strupena Mina še včeraj zagodla: Ali se ti ni priplazila za Juano in jej izlila cel škaf umazane vode v hrbet, da jej je novo svileno obleko vso izkvarila!?

Ludvik Guénolé molče zmaje z glavo in pogleda v tla. Kakor da konča ta razgovor in vse skupaj, zamahne Tomaž z roko po zraku kakor s sabljo in reče:

«Kaj za to? Ta prokleta Mina mi danes ni nič več in njena prismojena jeza me pusti hladnega, saj sem ti že rekel: Danes nisem več Trublet in odslej sploh nisem nič druzega več, ko samo Jagnje. Oni so me zatajili, jaz zatajim sedaj njih! Če ti je kaj do mene, me s tem imenom ne pokličeš več in njih ne omeniš!»

(Dalje prihodnjič.)

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Padavina v mm
3. jan.	7.	724 2	3 7	sl. j. zap.	obl.	0·0
	14.	722·0	4 4	„	„	
	21.	721 7	3 6	„	dež	

Srednja včerajšnja temperatura 4·0, normalna -2·7.

Vremenska napoved: deževno vetr. vreme.

Solnce vzhaja ob 7·45, zahaja ob 16·24.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Naročajte revijo „Njivo“!

Mali oglasi

stanje do 20 besedi Din. 3·—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, nepremičnine do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znamkah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

Službe

Državni uradnik,

penzionist, srednjih let, zmožen več jezikov ter knjigovodstva, išče primerne službe. Ponudbe pod «Takoj 3512» na upravo «Jutra». 19

Trgovski pomočnik,

mlad, z večletno prakso mešane stroke, želi službe na deželi ali pa tudi v mestu. Naslov pové uprava «Jutra» pod šifro «Pošten 9999». 14

Služba

občinskega tajnika je razpisana za občino Raka. Ponudbe z spričevali na županstvo Raka do 12. januarja. Prednost imajo vpokojeni orožniki in zmožni cirilice.

Dober zaslužek,

postranski, dobi v Mariboru penzijoniran uradnik, vešč administrativnih poslov, za nesljiv, točen in agilen. Ponudbe pod «Takoj 1922» na upravo «Jutra» v Ljubljani. 2372

Kupim

Sode in sodčke, 11

nove ali rabljene, kupim več sto kosov. Vsebine od 10 do 200 litrov. Ponudbe z označbo cene na H. Novak, Zagreb, Maksimirska cesta 64.

Prodam

Stroj

za izdelovanje pokalic in sodavice kompleten, dobro ohranjen, s pripadajočimi steklenicami, na prodaj. Cena 25 000 K. Pojasnila daje iz prijaznosti g. Adalbert Ružička, Ptuj. 13

Omara za jedilnico

z mramorjem in ogledaloma, mizo, postelju, perila, obleko in zimsko suknjo v zelo dobrem stanju se proda. Naslov pové uprava «Jutra». 18

Sladko seno 2312

nekaj vagonov na prodaj. Poizvé se v upravi «Jutra».

Dopisovanje

Znanja 5

z gospico od 16 do 22 let staro želi v svrho resne ženitve mlad, inteligenten, dobro situiran trgovec. Premoženje postranska stvar. Ponudbe s sliko pod šifro „Sreča 2000“ na upravo «Jutra». Tajnost zajamčena.

Razno

Tri velike vinske kleti,

v hiši Rossijevih dedičev v Zagorju ob Savi št. 82, pripravne za trgovino z vinom na debelo, se s 1. januarjem 1922. oddajo v najem. Ponudbe je staviti zastopniku dedičev dru. Josipu Krevlu, notarju v Litiji, ki daje vse informacije. z371

Prejmem

glavna tvorniška zastopstva za Bosno in Hercegovino dobro uvedenih trgovinskih predmetov, kakor tudi tvorniško skladišče proti kavciji ali poroštvu. Naslov pové uprava «Jutra». 12

Iščem mesto pisarniškega ravnatelja

pri velepodjetju z nastopom 1. marca t. l. Sem vešč amerikanskega knjigovodstva, zmožen slovenskega, nemškega ter italijanskega jezika, z enoletno prakso v lesni trgovini. Cenjene ponudbe pod: „Pisarniški ravnatelj 10.000“ na upravo „Jutra“. 10

Sklicujte se pri svojih naročilih na oglase v „Jutru“!

? Ali ste že poslali naročnino za „Jutro“ ?

PETROLEJSKE VRČE

z ali brez zabojev, **kupi** vsako množino po najvišji ceni **HROVAT & KOMP.**, Ljubljana, Vegova ulica 6. 1841

Parketne deščice

iz slavonskega hrasta dobavljam v vsaki množini in pokladam najceneje. 1866

Tel. št. 513. **Jos. R. Puh** Tel. št. 513.

Ljubljana, Gradaška ulica št. 22.

Al. Korsika

semenska trgovina

Vrtača (Bleiweisova c.) 3 v Ljubljani 17

naznanjam, da je moj cenik za leto 1922. izšel in je brezplačno za dobiti.

Med prve slovenske klasike štejemo dr. Ivana Tavčarja, njegovi zadnji dve deli **Cvetje v jeseni** in **Visoška kronika** pa med najboljše slovenske novele in povesti. Obe prinaša **IV. zvezek**

Tavčarjevih zbranih spisov,

ki ga je uredil dr. Ivan Prijatelj in ki je ravnokar izšel.

Cena 76 K, po pošti 6 K več.

Naročila na **Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.**

Zahtevajte v kavarnah, gostilnah, brivnicah in javnih lokalih „JUTRO“

Naznanilo. 9

Naznanjam, da sem 31. decembra 1921. izstopil iz tvrdke Fr. Kalmus & F. P. Vidic & Komp.

Moja pisarna se nahaja od 1. januarja 1922. dalje na Dunajski cesti št. 14 v Mathianovi hiši, zraven tvrdke Schneider & Verovšek.

FR. KALMUS

tovarna glinastih peči in štedilnikov

Opekarska cesta.

Razpis.

V pisarni uprave dravske artilerijske radionice v Ljubljani se bo vršila dne 25. januarja 1922., počenši ob 8. uri, ponovna

javna ustna dražba

za prodajo 12 avtomobilov.

Vsak avtomobil se proda posamezno najpovoljnejšemu kupcu.

Pogoji za to dražbo so razvidni vsak dan med uradnimi urami pri upravi dravske artilerijske radionice.

Vsak licitant položi pred dražbo kavcijo, in sicer:

a) Podaniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 5 odstotkov od označene početne vrednosti za vsak avtomobil in

b) inozemci 10 odstotkov od označene početne vrednosti za vsak avtomobil.

Kavcije onih licitantov, ki so izlicitirali posamezne avtomobile, se zadržijo do končane dražbe, ostalim pa se takoj vrnejo.

Pozivljejo se vsi interesentje, da prisostvujejo tej dražbi.

Iz pisarne Komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani I. Br. 5167. 2383

Sveže droži (kvas) 8

izvrstne kakovosti pošilja vsak dan najbolj sloveča tvornica Jugoslavije

Tvornica špirita in droži

preje Makso Mayer delniško društvo Savski Marof.

Naznanjam,

da sem od g. Frana Krapeža prevzel dobroznano

NARODNO KAVARNO.

Izkušal bom podjetje ohraniti na dosedanji višini. Skrbel bom za točno postrežbo, dobro pijačo in okusna jedila. Cenj. občinstvu bodo, kakor doslej, na razpolago vsi domači in večji tuji listi ter revije, politične, leposlovne in znanstvene vsebine. Na razpolago sta gostom dva izborna, popolnoma prenovljena biljarda.

Priporočam se slav. občinstvu, da bi mi ohranilo isto naklonjenost, ki jo je izkazovalo mojemu predniku.

Z velespoštovanjem

2383 *JOSIP CARL, kavarnar.*

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljublj